

วิมล ดำศรี

วรรณกรรมใบเขียมซี

เมืองนครศรีธรรมราช

การศึกษาเชิงวิเคราะห์

ภาคที่ ๑: สารความรู้ เกี่ยวกับ วรรณกรรมใบเขียมซี

๑. ความนำ

วรรณกรรมคำทำนายนใบเขียมซี เป็นวรรณกรรมที่เกิดขึ้นในประเทศจีนไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ปี ในสมัยราชวงศ์ซ้อง แล้วได้แพร่เข้ามาในประเทศไทย ในช่วงระยะสมัยใดยังไม่

ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่คงได้เกิดขึ้นในศาลเจ้าของคนจีนก่อน และใบเขียนซีก็เป็นภาษาจีนใช้อักษรจีน มิได้แปลเป็นภาษาไทย ขณะนี้มีศาลเจ้าบางแห่งที่เป็นศาลเจ้าจีน ก็ยังปรากฏมีใบเขียนซีเป็นภาษาจีนล้วนๆ

ต่อมาในใบเขียนซีจีนจึงได้รับการแปลเป็นร้อยกรองในภาษาไทย ประมาณ ๔-๖ บท ต่อใบ เท่าที่ปรากฏหลักฐานอยู่ที่วัดกัลยาณมิตร ฝั่งธนบุรี "นายเปลี่ยน แซ่ซ่ง ได้แปลใบเขียนซีภาษาจีนเป็นภาษาไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว"^๑

ในเวลาต่อมา ใบเขียนซีจีนได้รับการแปลจากบุคคลนิรนามหลายสำนวนจากต้นฉบับหลายฉบับ

โรงพิมพ์ในกรุงเทพฯ ได้นำต้นฉบับจากศาลเจ้าต่างๆ ไปพิมพ์และจำหน่ายไปยังจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ บรรดาศาลเจ้า พุทธสถาน สถานศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ ได้จัดให้มีตัวเขียนซี และใบเขียนซีประจำสถานศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้ประชาชนที่มาสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้มีโอกาสเสี่ยงทายใบเขียนซีด้วย

ไม่ว่าในอดีตหรือปัจจุบัน ประชาชนไทย หรือในแถบภูมิภาคอาเซียน มีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นพื้นฐาน และเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถบันดาลบางสิ่งบางอย่างให้แก่ตนซึ่งยังขาดแคลนและผิวดหวัง หนทางหนึ่งก็คือพึ่งพาสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ของสิ่งที่ตนหวังหรือประสงค์

ความเชื่อในเรื่องอำนาจลึกลับในสถานศักดิ์สิทธิ์ เป็นความเชื่อที่สืบทอดมาแต่บรรพกาล จนถึงปัจจุบันนี้ ในสถานศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ได้จัดให้มีตัวและใบเขียนซีให้ผูมาสักการบูชาได้มีโอกาสเสี่ยงทายสภาพชีวิตปัจจุบัน และอนาคตอันใกล้ของผู้เสี่ยงเขียนซี

คำเสี่ยงทายในใบเขียนซีอาจเป็นที่เชื่อถือหรือไม่ อาจให้คำทำนายปานกลางดีหรือไม่ดีก็ได้ แต่ก็เป็นที่พอใจของผู้มาเสี่ยงเขียนซี เพราะค่าบริการทำนายก็เพียงหนึ่งหรือสองบาทต่อครั้งเท่านั้น

ในบรรดาใบเขียนซีที่ปรากฏ มีความแตกต่างกันบ้างในแต่ละสถานศักดิ์สิทธิ์และได้ร้อยกรองเป็นกลอนสุภาพเกือบทั้งหมด มีสัมผัสให้ความไพเราะ มีเนื้อหาประกอบด้วยคำทำนาย คำชี้แนะ คำเตือน และสั่งสอนเชิงพุทธปรัชญา เป็นเรื่องน่าสนใจ ควรวิเคราะห์ประกอบด้วยความคิดของผู้เสี่ยงทาย และผู้รักษาดูแลสถานศักดิ์สิทธิ์ด้วย

๒. ใบเขียนซี บทบาท และการเสี่ยงทาย

ใบเขียนซี หมายถึง แผ่นพิมพ์คำทำนายแบบเบ็ดเสร็จ เป็นคำทำนายร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ถ้าเป็นร้อยกรองจะเป็นกลอนสุภาพ ประมาณ ๔-๖ บท ใบเขียนซีจะมีตามศาลเจ้า หรือสถานศักดิ์สิทธิ์ เช่น โบสถ์ วิหารที่มีพระพุทธรูปสำคัญและศักดิ์สิทธิ์

ตัว หมายถึง ไม้เขียนซีบางๆ ขนาดประมาณ ๐.๑ x ๑ x ๒๐ ซม. ทำด้วยไม้ไผ่ด้านบนเขียนหมายเลขไว้ประมาณ ๒๖-๓๖ หมายเลข ใส่รวมกันในกระบอกไม้ไผ่ ซึ่งเรียกว่า กระบอกตัว

สถานศักดิ์สิทธิ์ หมายถึง ศาลเจ้า วัด หรือโบสถ์ วิหารในพุทธศาสนาอันศักดิ์สิทธิ์และประชาชนไปสักการบูชากราบไหว้เป็นจำนวนมาก

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หมายถึง พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์หรือสิ่งนามธรรมอันศักดิ์สิทธิ์ที่ประดิษฐานหรือสิงสถิตในสถานศักดิ์สิทธิ์

^๑ ประยงค์ อนันทวงศ์ แลหลังจีน หน้า ๓๓๓.

ใบเขียนซี ที่ ๓

ใบที่สามความว่าไม่ผาสก จะได้ทุกข์ร้อนใจ
 ตั้งไฟผลาญ ประกอบกิจจิตขุ่นวุ่นรำคาญ กลับ
 บัวยการโทษระคนผลไม่มี จะกินนอนไม่อิ่มหน้า
 แสนลำบาก ถึงคราวยากยามระเหยต้องเสียดศรี
 บัจจามิตรคิดร้ายไม่มีดี ดวงชั่วทุกขันธ์แทบจัก
 วาย แต่ถ้าถามความคดที่ต่อสู์ คงเชิดขุมขัยไม่
 แพ้หลาย จะเข้าหาผู้ใดก็ง่ายตาย ลูกหนีหาย
 ทายว่ายังไม่พบกัน ตามหาลาภยากนักจักเจเลย
 คู่เขนยยังรวนเรคิดเห็น จงสงบกายใจให้ดครัน
 สู้ผ่อนผันตามวาทสาม เอย ๆ

ใครเสี่ยงได้ใบนี้ต้องใส่คลังหลวงพ่อ
 เพราะที่ร้ายจะกลายเป็นดี

婚 姻 難 成	求 食 不 足	家 門 無 氣	求 財 問 事	往 去 心 事	解 曰	陰 陰 陽 第 三 號
行 人 未 到	求 財 無	財 散 身 安	退 步 回 頭	勞 心 費 力	只 恐 未 成 親	依 頭 偷 舉 服
	求 居 不 安				君 與 相 談 話	暗 思 好 佳 人

การเสี่ยงเขียนซี หมายถึง การสั่นกระบอกดี้ว
 เขียนซี ให้ไม้เขียนซีหลุดออกมา ๑ อัน ปรากฏหมาย
 เลขใด ก็ให้อ่านใบเขียนซีหมายเลขนั้น^๑

๓. ความเป็นมา และการศึกษาวรรณกรรมใบ
 เขียนซี

๓.๑ ความหมายและความเป็นมา

ก. ความหมาย ใบเขียนซี น่าจะมีความ
 หมายถึง โคลงกลอนที่ปรากฏบนไม้ดี้วเสี่ยงทาย ดังที่
 ประยงค์ อนันทวงศ์ กล่าวไว้ว่า "คำเขียนซี มาจากคำว่า
 "เขียน" แปลว่าไม้ดี้วเสี่ยงทายกับคำว่า "ซี" แปลว่า

^๑ ชาคกริต อนันทราชวัน วรณกรรมใบเขียนซี หน้า ๑-๓

^๒ ค. หน้า ๕.

โคลงกลอน แปลเอาความได้ว่าสลากบอกผลเสียงหาย จากไม้ตีว ที่พิมพ์เป็นคำกลอน"

พจนานุกรม ฉบับทันสมัยเล่ม ๑ ของ เปลื้อง ณ นคร^๑ ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า เขียมซี หมายถึง ฉลากแจ้งผลการเสียงหาย เขียม เป็น คำกลอนที่ศาลเจ้าหรือวัดมีกระบอกตีว มีตีว (ฉลาก) ทำด้วยไม้ไผ่ มีเลขประจำ คนที่ไปเสียงเขียมซีจะสัน กระบอกตีวจนตีวหลุดจากกระบอกหนึ่งอัน เลขที่เท่าใด ก็ทำนายตามใบซี (กลอน) ที่มีคำทำนาย

พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน^๒ พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้ความหมายว่า "เขียมซี น. ใบทำนาย โชคชะตา ตามศาลเจ้าหรือวัด มีเลขหมายเทียบกับ เลขหมายบนตัวที่เสียงได้ (๑)"

ข. ความเป็นมา

แหล่งกำเนิดการเสียงหาย และวิวัฒนาการ มาเป็นเขียมซีนั้น นักวิชาการได้ให้ความรู้ไว้ดังนี้

จากวิวัฒนาการของอารยธรรมจีน ได้กล่าว ถึงต้นกำเนิดการเสียงหาย ว่าได้เริ่มขึ้นสมัยราชวงศ์ซัง (SHANG) ประมาณ ๑๗๖๖-๑๑๒๒ ปี ก่อนคริสต์ ศักราช ซึ่งได้กล่าวถึงอักษรจีนและอักษรสำหรับการ เสียงหายไว้ดังนี้

ตัวอักษรที่ค้นพบมีทั้งเขียนไว้บนเครื่อง บรอนซ์ และที่เขียนไว้บนกระดูกสัตว์ (วัว ควาย) กระดองเต่า ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก กระดูกสัตว์เหล่านี้ เรียกกระดูกเสียงหาย ซึ่งใช้ในพิธีเสียงหาย ที่มีมาแล้ว ตั้งแต่สมัย Black Pottery วิธีทำก็โดยการขูดกระดูก สัตว์ให้เป็นร่องแล้วเอาไฟลน ทำให้เกิดรอยแยก ซึ่งถือ ว่าเป็นการตอบรับหรือปฏิเสธต่อคำถามที่ถามไป ประมาณ ๑ ใน ๑๐ ของกระดูกเสียงหาย มีคำถาม

เขียนไว้ด้วย บางอันมีคำตอบอยู่ด้วยกัน ปัญหาที่ถาม มีทั้งปัญหาเกี่ยวกับอากาศ พืชผล การทำสงคราม การ ล่าสัตว์ การให้คุณให้โทษของบรรพบุรุษ ต่อลูกหลาน โชคชะตาใน ๑๐ วันข้างหน้า ฯลฯ (๑๐ วัน เป็นหนึ่ง ลัปดาห์ของเอเชียตะวันออก สมัยนั้น) จากพิธีการ เสียงหายเหล่านี้ ทำให้เกิดการเขียนข้อความต่างๆ ลงบนกระดูกสัตว์ ซึ่งมีหลักฐานเหลืออยู่จำนวนมากใน ปัจจุบัน^๓

การเริ่มการเสียงหายเท่าที่ปรากฏหลักฐานจาก กระดูกสัตว์ จึงเริ่มเกิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ซัง ดังกล่าวมา

ต่อมาสมัยราชวงศ์ซ้องของประเทศจีน ประมาณ ๑,๒๐๐ ปี ก่อนคริสต์ศักราช ได้เกิดตำราเกี่ยวกับ การ ทำนาย และการเปลี่ยนแปลงเล่มหนึ่ง คือ ตำรา "อี่จิง" "อี่จิง" โดยคำว่า "อี่" แปลว่าเปลี่ยน "จิง" แปลว่า คัมภีร์ หากอธิบายความหมายในภาษาไทยแล้ว ก็คือ "คัมภีร์ที่บรรยายถึงความเปลี่ยนแปลงของชีวิต ตามกฎธรรมชาติ" จากความพิถีพิถันของนักปราชญ์ ในสมัยนั้น ได้ให้หลักสำคัญว่าการเปลี่ยนแปลงของ ธรรมชาติทั่วไปย่อมอาศัยฟ้า (ความสว่าง) และดิน (ความมืด) เป็นหลัก ระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏ ออกมาให้เห็น สามารถแบ่งเป็นหลักใหญ่ๆ ได้ ๖๔ ประการ^๔

จากต้นกำเนิดตำราอี่จิง ได้วิวัฒนาการออกมา เป็นคำทำนาย คำอธิบายคำทำนาย ซึ่งบรรดาผู้รู้ได้ เขียนจารึกไว้ตามสถานศักดิ์สิทธิ์ของจีน ชาวจีนเชื่อว่า สถานศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้น มีเทพเจ้าสิงสถิตอยู่ สามารถ บอกเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคตได้ จึงได้จารึกคำ ทำนายไว้ตามศาลเจ้า และเกิดการเสียงหายคำทำนาย ขึ้น^๕ ดังที่ ประยงค์ อนันทวงศ์^๖ กล่าวไว้ว่า

^๑ ประยงค์ อนันทวงศ์ แลหลังจีน หน้า ๓๑

^๒ เปลื้อง ณ นคร พจนานุกรมไทยฉบับทันสมัย หน้า ๑๔๗.

^๓ ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. หน้า ๒๔๔

^๔ ประยงค์ อนันทวงศ์ แลหลังจีน หน้า ๓๑.

^๕ ชาคริต อนันทรามัน วรรณกรรมใบเขียมซี หน้า ๒๑.

^๖ ประยงค์ อนันทวงศ์ แลหลังจีน หน้า ๓๐

"การกำหนดเอาสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นเครื่องกำหนดหมายไม่ผู้ประจักษ์ชัดและรวดเร็วทันใจเท่าที่ควรจึงได้คิดเครื่องเสียงทายขึ้นแทนโดยหาวัสดุที่มีอยู่และหาง่ายมาประดิษฐ์ขึ้น ไม้ไผ่มีอยู่ทั่วไปในประเทศจีน จึงถูกนำมาตัดผ่าแล้วเหลาเป็นซี่กบางๆ ลึน ยาว พอสมควร แล้วเอาสีเขียนเครื่องหมายเป็นตัวอักษรหรือตัวเลขตรงปลายไม้ที่เหลือจำนวนหลายอัน บรรจุลงในกระบอกพร้อมกันนั้นก็ทำคำทำนายทั้งโชคดีและโชคร้าย มีจำนวนเท่ากับจำนวนไม้เหลาเหล่านั้น และกำหนดเป็นเครื่องหมายว่า คำทำนายอันใดตรงกับไม้เหลาอันใด เวลาจะเสียงทาย ก็อธิษฐานและเขย่ากระบอกที่บรรจุไม้เหลา จนกระทั่งมีไม้เหลาอันใดอันหนึ่งหล่นลงมาตรวจดูกับคำทำนายก็จะได้คำตอบ ซึ่งถือว่าเป็นพยากรณ์จากเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชา เครื่องเสียงทายดังกล่าวนี้คือไม้ตัวสำหรับเสียงเขี่ยมชี่นั่นเอง"

ต้นกำเนิดไบเซียมชี่ จึงมาจากการเสียงทายที่ปรากฏหลักฐานครั้งแรกในราชวงศ์ซ่งของจีน และได้วิวัฒนาการมาเป็นคำอธิบายเขี่ยมชี่ ทั้งเป็นคำทำนายและเป็นหมายเลขเขียนปรากฏได้ตามสถานศักดิ์สิทธิ์

ส่วนต้นกำเนิดการเสียงเขี่ยมชี่ในประเทศไทย นักวิชาการได้ให้ความรู้ไว้ดังนี้

กำเนิดการเสียงเขี่ยมชี่ครั้งแรกในประเทศไทย มีหลักฐานที่แสดงว่าเริ่มจากชาวจีนมีความเชื่อกันว่านานเท่าๆกับที่เริ่มมีชาวจีนอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย อาจจะมีตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช หรือสมัยอยุธยาก็ได้ ถึงอย่างไรการเสียงทายเขี่ยมชี่จะคู่กับสถานศักดิ์สิทธิ์คือศาลเจ้าจีนก่อน

ประยงค์ อนันท์ทวงศ์^๑ มีความเชื่อว่า การเสียงเขี่ยมชี่ คงมีมาแต่สมัยอยุธยา หรือ ๔๐๐ ปีเศษมาแล้ว เขากล่าวว่า

"ในประเทศไทยก็เชื่อว่ามีเขี่ยมชี่มานานแล้วเช่นกัน ทั้งนี้ถือถือว่า เมื่อมีชาวจีนเดินทางเข้ามาสู่เมืองไทยเมื่อใด ก็จะมีการตั้งศาลเจ้าขึ้นเมื่อนั้นขณะเดียวกันก็มีพิธีเสียงเขี่ยมชี่เป็นของคู่กันด้วย หากเราจะยึดถือ

เอาศาลเจ้า ลี้มโกเหนี่ยว ในจังหวัดปัตตานี ที่สร้างขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๕๗๓ เป็นหลักฐานยืนยันย่อมจะกำหนดได้ว่า วิธีเสียงเขี่ยมชี่ในประเทศไทย ต้องมีมานานไม่ต่ำกว่า ๔๐๐ ปีขึ้นไป"

จากประวัติการตั้งวัดพันธุเชิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าแม่ดอกหมาก ราชบิดาแห่งกษัตริย์จีนด้วยแล้ว จึงพอสรุปได้ว่า ต้นกำเนิดเขี่ยมชี่ในประเทศไทยเริ่มในตอนกลางของกรุงศรีอยุธยา ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พอจะอนุมานได้

การเริ่มต้นเสียงทายไบเซียมชี่เกิดตามศาลเจ้าจีนก่อน โดยเขียนคำทำนายตัวอักษรจีนไว้บนแผ่นไม้เนื้อแข็งหรือผาผิงศาลเจ้า ต่อมาคนไทยที่ไม่รู้ภาษาจีนก็นิยมเสียงทายเขี่ยมชี่ด้วย จึงต้องอาศัยผู้รู้ภาษาจีนอ่านและแปลให้ฟัง ต่อมาจึงเริ่มต้นคิดแปลเขี่ยมชี่ดังกล่าวเป็นภาษาไทย^๒

ลอลอง มีเศรษฐี^๓ ได้รวบรวมไบเซียมชี่จากที่ต่างๆ ที่มีจำนวนกลอนไพเราะ ได้กล่าวถึงผู้แปลไบเซียมชี่ที่หลวงพ่อดโต วัดกัลยาณมิตร ธนบุรี ไว้ว่า

"ผมเลือกเอาที่ไม่ซ้ำ กลอนดีและมีอยู่ครบชุด ณ สถานที่นั้นๆ มาได้ เกือบทุกแห่ง นำเสียดายไม่บอกนามของผู้ประพันธ์ได้เลย ผมได้แต่นึกขอบคุณชมเชย ไหรณิรนามอยู่เงียบๆ มีที่สนใจอยู่แห่งเดียว คือไบเซียมชี่ที่หลวงพ่อดโต วัดกัลยาณมิตร ธนบุรี คนจีนนับถือมาก มีไบเซียมชี่ภาษาจีน นายเปลี่ยน แซ่ซ้องเป็นคนแปลเป็นกลอนไทย ตามคนขายไบเซียมชี่ในโบสถ์หลวงพ่อดโต ที่เป็นคนจีน ถึงนายเปลี่ยน แซ่ซ้องผู้แปลกลอนเขี่ยมชี่ที่วัดนี้ จีนคนขายไบเซียมชี่ส่ายหน้าว่าไม่มีแล้ว คนแปลเป็นไทยตายไปนานแล้ว

^๑ ชาคิต อนันท์ทราวัน วรรณกรรมไบเซียมชี่ หน้า ๒๓.

^๒ ลอลอง มีเศรษฐี ชุมนุมวรรณกรรมทำนายของโหรกวีไทย. หน้า ๒๑๙.

อ่านใบเขียนซีตามหมายเลขที่เสียงได้

จากคำกล่าวของล่อง มีเศรษฐี เป็นจุดเริ่มต้น การแปลเขียนซีเป็นภาษาไทย เท่าที่มีหลักฐานปรากฏ ครั้งแรกในกรุงเทพฯ ก็สอดคล้องกับที่ประยงค์ อนัน ทวงศ์ กล่าวไว้ว่า การแปลเขียนซีจากภาษาจีนเป็น ภาษาไทย เริ่มในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว ดังนี้

"สำหรับเขียนซีที่มีเรื่องราวเป็นหลักฐาน เกิดขึ้น สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล ที่ ๕ กล่าวคือ เมื่อประมาณกลางรัชสมัยดังกล่าว ได้มี การเสียงเขียนซีที่วัดกัลยาณมิตร ธนบุรี ในครั้งนั้นได้มี ผู้รู้หรือเจ้าการได้จัดให้มีการเสียงเขียนซี ซึ่งมีใบ พยากรณ์ภาษาจีนขึ้นก่อน ครั้นแล้วได้มีบุคคลผู้สนใจ และรู้ทั้งภาษาไทยและภาษาจีนที่ดีผู้หนึ่ง ได้ริเริ่มแปล เขียนซีภาษาจีนนั้นเป็นภาษาไทย บุคคลผู้นั้นชื่อว่า นายเปลียน แซ่ซ้อง ต่อมาใช้นามสกุล ส่งแสงเดิม"

ค. แหล่งพิมพ์ใบเขียนซี

แหล่งพิมพ์ใบเขียนซีเพื่อจัดจำหน่ายใน กรุงเทพฯ มีอยู่ประมาณ ๔ แหล่งสำคัญ ส่วนมากเริ่ม พิมพ์จำหน่ายช่วงหลัง พ.ศ. ๒๔๘๕ โดยแต่ละโรงพิมพ์ เก็บตัวอย่างที่มีผู้แปลไว้แล้วตามสถานศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ

มาพิมพ์เผยแพร่และจัดจำหน่ายโดยไม่ระบุที่มา จาก การสำรวจและตรวจสอบลักษณะเนื้อหาใบเขียนซี มี ๔ แห่งหลักคือ๒

๑. สำนักพิมพ์ลูก ส. ธรรมภักดี ถนน ข้าวสาร ตลาดยอด กรุงเทพฯ นำใบเขียนซีต้นฉบับจาก วัดกัลยาณมิตร มาจัดพิมพ์จำหน่าย ชุดหนึ่งมีจำนวน ๓๒ ใบ

๒. สำนักพิมพ์รุ่งเรืองสาส์น (เจ้าของเดียวกับโรงพิมพ์เสียงเขียนจงเจริญ) ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ นำใบเขียนซีต้นฉบับมาจากวัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาจัดพิมพ์จำหน่าย มีจำนวน ๒๘ ใบ

๓. สำนักพิมพ์อำนวยการสาส์น (เดิมชื่อสำนัก พิมพ์ธรรมบรรณาการ) ถนนมหาไชยเหนือลหุโทษ (เดิม) กรุงเทพฯ ผู้จัดการสำนักพิมพ์เองไม่ทราบว่า ต้นฉบับมาจากที่ใด ทางสำนักพิมพ์พิมพ์จำหน่าย สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ชุดหนึ่งมีจำนวน ๒๘ ใบ

๑ประยงค์ อนันทวงศ์ แลหลังจีน หน้า ๓๓.

๒ชาคริต อนันทราวัน วรรณกรรมใบเขียนซี หน้า ๒๔-๒๕

๔. โรงพิมพ์ประยูร ถนนอัษฎางค์ หลังกระทรวงกลาโหม กรุงเทพฯ นำใบเขียนซีตั้นฉบับจากศาลเจ้าพ่อหลักเมือง กรุงเทพฯ หน้ากระทรวงกลาโหม มาจัดพิมพ์จำหน่าย ชุดหนึ่งมีจำนวน ๒๕ ใบ

นอกจาก ๔ แห่งดังกล่าวมา ยังมีสิ่งพิมพ์อีกหลายแห่ง ที่พิมพ์เฉพาะใช้กับสถานศักดิ์สิทธิ์เฉพาะแห่ง เช่น วัดบวรนิเวศ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นต้น

สถานศักดิ์สิทธิ์บางแห่ง คณะกรรมการวัดหรือกรรมการผู้บริหารสถานศักดิ์สิทธิ์นำเขียนซีตั้นเดิมหรือแปลจากตำราเขียนซีตั้น มาพิมพ์ตามโรงพิมพ์ต่างๆ ด้วย

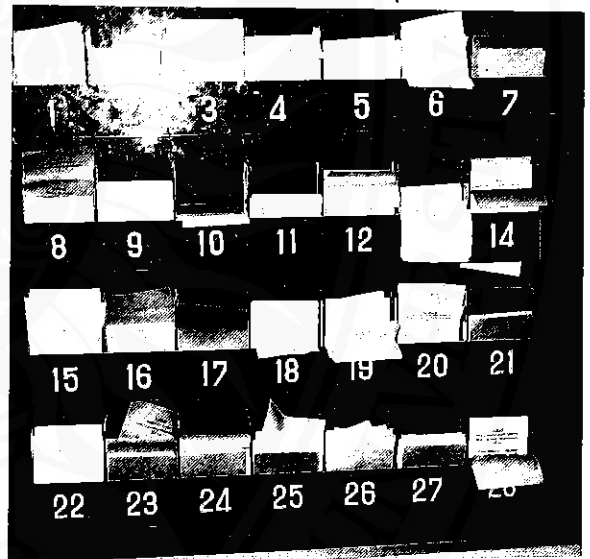
จากแหล่งต้นกำเนิดใบเขียนซีตั้นแหล่งใหญ่ในกรุงเทพฯ ดังกล่าว ๔ แห่ง ใบเขียนซีตั้นถูกส่งไปจำหน่ายตามต่างจังหวัดทุกจังหวัด ในร้านจำหน่ายหนังสือและเครื่องเขียนแบบพิมพ์ต่างๆ คณะกรรมการบริหารสถานศักดิ์สิทธิ์ จึงได้มาซื้อจากร้านค้าในจังหวัดอีกทอดหนึ่งนำไปใช้ในสถานศักดิ์สิทธิ์

๓.๒ การศึกษาวรรณกรรมใบเขียนซีตั้น

การจัดสร้างใบเขียนซีตั้นของจีนโบราณมีหลายชุด แต่ละชุดก็จัดสัดส่วนเป็น ๔ ประเภท คือ ดีเลิศ ดี ปานกลาง และไม่ดี จากการรวบรวมใบเขียนซีตั้นศักดิ์สิทธิ์จีนโบราณของสำนักพิมพ์ได้เซ่งแห่งเมืองมาเก็บได้รวบรวมไว้ชุดหนึ่งจำนวน ๑๐๒ ใบ (ไม่ระบุลิขสิทธิ์) แบ่งสัดส่วนใบเขียนซีตั้นเป็น ๔ จำพวก คือ ใบดีเลิศ ๓๓ ใบ ใบดี ๓๔ ใบ ปานกลาง ๓๒ ใบและไม่ดี ๓๔ ใบ โดยคละเคล้าปะปนกันไปตามลำดับ แต่ใบที่ดีเลิศ ๓๓ ใบ อยู่ตอนแรกๆ อยู่หมายเลขที่ ๑,๒ และ ๓ เขียนซีตั้นทุกใบ เป็นคำกลอนจีน ๑ บท ต่อ ๑ ใบ ในหนึ่งบทมี ๔ วรรค วรรคละ ๗ คำ รวม ๑ บทมี ๒๘ คำ เนื้อความในคำกลอนจีนเป็นอุปมาอุปไมย เปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ลัทธิ ปรัชญา ธรรมชาติ ฯลฯ แล้วมีคำอธิบายประกอบคำกลอน

การจัดใบเขียนซีตั้นตามศาลเจ้าต่างๆ ในประเทศไทย ก็มีลักษณะการจัดสัดส่วนเป็น ๔ ประเภท ตามลักษณะเนื้อหาของจีนดั้งเดิม คือมีใบเขียนซีตั้นที่ดีมากประมาณ ๑-๒ ใบ ดีประมาณ ๔-๕ ใบ ปานกลางประมาณ ๙-๑๐ ใบ และไม่ดีประมาณ ๔-๕ ใบ ลักษณะเนื้อหาของใบเขียนซีตั้นของจีน เป็นข้อความบอกดี-ร้าย หรือปานกลาง โดยความอุปมาอุปไมย ไม่ค่อยพบพุทธปรัชญา แต่ใบเขียนซีตั้นที่แปลเป็นร้อยกรองไทยผสมผสานพุทธปรัชญา

ในส่วนการศึกษาวิเคราะห์เจาะลึกวรรณกรรมใบเขียนซีตั้น ด้วยหลักวิชาการยังมีผลงานปรากฏน้อยมาก แต่อย่างไรก็ตาม ชาคritt อนันทรวัณ วรรณกรรมใบเขียนซีตั้นในเขตพื้นที่ภาคอีสานของประเทศไทยรวม ๖ จังหวัดคือ เลย อุดรธานี สกลนคร นครพนม หนองคาย และมุกดาหาร ปรากฏผลน่าสนใจคือ

ตู้ใส่ใบเขียนซีตั้นตามหมายเลข

๑ ชาคritt อนันทรวัณ วรรณกรรมใบเขียนซีตั้น หน้า ๖

๒ ด. หน้า ๑๔๙-๑๕๐

๓.๒.๑ ลักษณะเนื้อความในใบเขียนมี จากการวิเคราะห์ประเภทเนื้อความเดี่ยวซึ่งแปลและแต่งเอง ในแต่ละสถานศักดิ์สิทธิ์ และประเภทหลายเนื้อหาซึ่ง สถานศักดิ์สิทธิ์ได้ชื่อจากกรุงเทพฯ มีใบดี ใบปานกลาง ใบไม่ดีปะปนกันในใบเขียนมีชุดหนึ่งๆ ประมาณ ๒๔ ใบ ในอัตราสัดส่วนของใบดี ใบปานกลางและใบไม่ดี ใกล้เคียงกัน มีเนื้อหาในแต่ละใบเขียนมีเกี่ยวกับ โชคลาภ ความรักหรือคนรัก ป่วยไข้ คดีความ หนี้สิน บุตร ของสูญหาย การพบบุคคล หรือญาติมิตร คำสอน และอื่นๆ ประมาณ ๙ ประการใหญ่ๆ

ในใบเขียนมีที่มีเนื้อความเดียวที่มีคำทำนายรวมๆ ว่า ดี ปานกลาง หรือไม่ดีอย่างไรเป็นคำ

คำสอนในใบเขียนมีเพื่อต้องการให้ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ทำนายรวมๆ กันไป ไม่แยกประเด็นเนื้อความเหมือนอย่างใบเขียนมีหลายเนื้อความ

๓.๒.๒ ศูนย์รศของใบเขียนมี จากการวิเคราะห์ศูนย์รศของกลอนใบเขียนมีลักษณะกลอนใบเขียนมีมีความไพเราะทั้งสัมผัสนอกและสัมผัสใน โดยเฉพาะลักษณะการสัมผัสใน

มีลักษณะการสัมผัสครบถ้วนแบบกวีไทยโบราณ นอกจากนี้ยังพบลักษณะเอกลักษณ์แบบของกลอนใบเขียนมีกล่าวคือ ขึ้นต้นด้วย "ใบที่..." และลงท้ายด้วย "เอ๋ย" เหมือนกลอนลัทธิ หรือกลอนดอกสร้อย

๓.๒.๓ ความเปรียบในใบเขียนมี จากการวิเคราะห์ความเปรียบในใบเขียนมี พบว่า ใบเขียนมีเกือบทุกใบ ทำนายตรงไปตรงมาส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งทำนายโดยการให้ความเปรียบแบบอุปมาอุปไมย โดยใช้คำว่า เปรียบ เหมือน ดัง ดูจ เป็น อุปมา เปรียบ เหมือน มิเปรียบ เช่น เสมือน เป็นต้น ส่วนการเปรียบเทียบสิ่งมีชีวิต เช่น คน สัตว์ พืช เช่น เสือ มังกร งูใหญ่ ไก่ เป็นต้น เปรียบกับสิ่งไม่มีชีวิตโดยมากเปรียบกับธรรมชาติ เช่น ภูเขา เมฆ ฝน ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความเปรียบกับสำนวนไทยๆ เช่น "เข็นครกขึ้นภูเขา" และเปรียบกับตัวละครในวรรณคดี เช่น ขุนช้างขุนแผน พิเภก ทศกัณฐ์ พระไชยสุริยา เป็นต้น การใช้ความเปรียบในกลอนใบเขียนมี ให้ความเปรียบง่าย ๆ ใกล้ตัวมนุษย์ผู้อ่านใบเขียนมีจะเข้าใจได้โดยง่าย

๓.๒.๓ คำสอนในใบเขียนมี จากการวิเคราะห์เนื้อหาประเภทคำสอนใบเขียนมี พบว่า มีคำสอนอยู่เกือบทุกใบแบ่งเป็นสองประเภท คือ คำสอนอันเนื่องในพุทธปรัชญา และคำสอนเนื่องในขนบธรรมเนียมประเพณี คำสอนในเชิงพุทธปรัชญาที่พบมีคำสอนเกี่ยวกับสติสัมปชัญญะ สมาธิ ขันติ ทุภะ บุญกุศล ความสามัคคี อกุศลมูล ปัญญา คารวธรรม ทาน อนิจจัง โดยสรุปคือ สอนให้ทำดีละความชั่ว คำสอนในเชิงขนบธรรมเนียมประเพณี มีคำสอนให้เชื่อถือคำโบราณ เชื่อฟังผู้ใหญ่ เชื่อบุญวาสนาในกฎแห่งกรรม การคบมิตร การบนบานศาลกล่าวฯ สงบเสงี่ยมเจียมตัว และชี้ว่าชีวิตไม่แน่นอนแบบ "ชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหน" คุณค่าของใบเขียนมีที่มีต่อสังคมคือ คำสอนในใบเขียนมีนี้เอง

สังคักดิ์สิทธิ์

หลวงพ่อดุค และพระครุฑนทร์ อำเภอบางแพ

๓.๒.๕ ผู้มาเสี่ยงเซียมซี ส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าชาย เป็นโสดมากกว่าผู้สมรส ต้องการคำทำนายเกี่ยวกับโชคลาภเป็นอันดับหนึ่ง คู่รักอันดับสอง และความเจ็บป่วยอันดับสามการเสี่ยงเซียมซีส่วนมากเป็นผลพลอยจากการนมัสการสังคักดิ์สิทธิ์ เมื่อเสี่ยงเซียมซีได้แล้วมักจะปฏิบัติตามคำทำนาย และเชื่อว่าผลคำทำนายมีระยะเวลาการทำนายประมาณ ๑-๒ สัปดาห์

๓.๒.๖ ผู้ดูแลสถานสังคักดิ์สิทธิ์ ผู้ดูแลสถานสังคักดิ์สิทธิ์ในศาลเจ้าส่วนมากเป็นผู้มีคุณธรรม เมตตาธรรม และเชื่อสังคักดิ์สิทธิ์มีจริง สามารถดลบันดาลตามที่มีผู้บนบานได้ มีอิทธิปาฏิหาริย์ ให้คำทำนายได้ตรงแม่นยำ ผู้ดูแลสถานสังคักดิ์สิทธิ์เชื่อว่า โใบเซียมซีมีคุณค่าต่อสังคมเพราะมีค้ำสอนเชิงพุทธธรรมในใบเซียมซีด้วย ในทางราชการก็ไม่มีผู้ใดให้คำแนะนำหรือเกี่ยวข้องกับใบเซียมซีคงปล่อยใบตามความต้องการของวัดหรือสถานสังคักดิ์สิทธิ์แต่ละแห่ง

แหล่งข้อมูล : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช

ประสานงานเตรียมต้นฉบับ : จารี การะศรี

อวยพร เจริญพร

ภาพประกอบ : ชัยณรงค์ อินทร อำนวย ทองทะวัย